

Učiteljski list

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Uredništvo (slovenskega dela) in upravnništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u. Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, odgovorni urednik slovenskega in hrvatskega dela Jože Pahor. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 24. — Tekoči pošt. račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 8

V Trstu, 15. aprila 1925.

Leto VI.

Jedno najmodernije sociološko poglavje

Kolego! Veliš: ne treba nama socijalnih i inih tečajev radi naše naobrazbe te našeg usavršenja i napretka. Ta mi smo — dosti naobraženi! Nama — veliš — vrlo je potrebno drugo znanje i umeće naime ono da se naučimo i priučimo hiniti, glumiti, kraljati se, šminkati, pretvarati se, varati... Nama bi bili potrebni tečajevi za naobrazbu glumaca, varalica, licumeraca, farizeja —; nama je uopće potreba škola i umeće «pošteno» varati i krasti... Mi smo opazili, veliš ti kolego dalje, — da himbenici, nepoštenjaci, amfibije, kameleonti najbolje žive i prolaze barem dandanas... To i ovakovo znanje i umetnost je nama za sada prepotrebno... Možda će se vremena promeniti, da će iskrenost, poštenje, čudorednost i idealizam biti na prvome mestu, te biti čašćeno i nagrađano; onda ćemo drugačije govoriti; ali danas... danas?! —

Ti moj duže, po ovoj prilici govoriš ovako iz ironije i sarkazma, a možda većma iz dvojnosti i dvojbenosti, a možda i iz ogerćenosti i smalaksalosti. Ne čudim se tomu. Dodju časovi da i jak individui posumnja i smalakše, pošto umoran, razočaran i zlo nagrađen — No ti si jak inače, pač ćeš ti nastojati i hteti dignuti se i dalje kročiti starom stazom po kojoj hodaju samo junaci i poštenjaci.

I Isus-Hrist padajući iscrpljen pod teškim teretom križa, dignu se sam, a i drugi su mu pomogli... Kad On krvavim potom potio pristupi k njemu andjeo da ga okrepi.

Pomoćnici i savetnici i tebi su nužni; mi svi potrebujemo pobude, utešljive reči i balzama utehe.

No ipak smatram potrebnim i aktuelnim da ti svojom dozvolom a prema svojoj želji podadem nekoliko saveta i naputaka iz savremene moderne «socijologije», koji će ti sigurno koristiti dandanas.

Danas — kako i sam dobro znadeš — politika i strančarstvo igraju prvu ulogu, pač najveći deo našeg dobra i zla izlazi od ove dve nemani. Jedna stranka batina, druga lupa, treća udara, a ujedno te sve tri miluju. Razumi se, da ćeš birati poljupce i milovanje strankino negoli šibe i toljage. Ti se ne baviš politikom, ali ipak i ti si dobro došao političkoj partiji, obratno, ti si svima strankama i strujama trn u oku.

Ti se ne baviš politikom, jer sam dobro čutiš, i znaš, da ti ona u današnje doba pribavlja pakao; osobito tada kada je država nada sve i kada je državna stranka najjača stranka. Nad tobom tako, duže moj, vise najmanje tri bata ili tri Demoklevova mača; najoštriji je ovaj vladajuće partije. Ti si praktičan, dalekovidan, obziran, realan, snosljiv, ponizan, bezbrižan, odan, podan; ako to nisi, ti valja, da sva ova lepa i ugodna moderna svojstva usvojiš, pak ćeš nastojati klanjati se napred, natrag, desno, levo; a onda naučiti druge gimnastičke vežbe: klečati, leći, puzati četveronožno, četveroručno. Uvežbati se, valje, moraš skakati u kaljužu i blato,

a onda veselo skočiti iz njega čist i suh. Čudno i nenaravno, ali u tome se moraš uvežbati. Moderno doba zahteva utrpljivanje, treniranje tela. Zato ćeš se uvežbati prati se i kupati u ledenoj, a onda u toploj vodi; ti ćeš gologlav i bosonog hoditi zimi i leti; ti ćeš bičevati sama sebe da ne budeš čutio boli kad te bude prijatelj ili neprijatelj bičevao, lupac, gnjavio, davio, mrcvario. Ta i mnogi sveci i svetice Božje su se bičevali da postignu raj nebeski.

I na post valja da ne jedi. Mesa se kani; ono škodi zdravlju. Ova vežba koristiti će ti kada te stigne neugoda, da ostaneš pod vedrim nebom bez pare i hrane. — Vežbati se i vežbati u pregavanju, gladovanju i bičevanju, a onda još više u poniznosti, krotkosti, poslušnosti i poslušnosti.

Još jednu vežbu bih ti, duže preporučio, ako već hoćeš da se u svemu otvrdneš i da se osposobiš za sve eventualnosti, da naime privikneš na protunaravne i protuobičajne iskaze i mimike. Kinezi, čini mi se, ne potvrđuju nešto kimanjem glave, a svoj da i privolu očaju kretanjem glave desno i levo, tomu ti ćeš se svaki dan vežbati da uzmožeš u zgodi i potrebi reći da! laži, a ne! istini; smejati se gluposti i žalosti, a namrgoditi se lepoti, dobroti, istini i pravici... Onda navikni zahvaljivati se do brotniku šibe i tiranu. A kada ti on nešto zaista dobro učini, budi mu srećem i telom odan: podaj mu na tanjuriću komad svoje nežne ili tvrde dušice, a telesno manovriraj kako si se bolje mogao uvežbati u naćlonima, priklonima, klećanju, ležanju, puzanju. U tu svrhu vežbaj svrsishodno obraz, oči, usta; uči uopće mimiku.

Ako ti dodje slučajno koji glumački priručnik ili uputa — prouči ju! Pudranje, šminkanje, maske, vlašulje — u tome valja da postigneš neku rutinu i savršenost.

Kad bi se htio pačati politikom i ako bi se htio «posvetiti peru», a ti ćeš, ne zaboravi! poslati koju noticu u list jedne polit. stranke, koju crticu u list protivne stranke, a napočkom koji poučni sastavak treće stranke. No ti se ne mešaš u politiku, ali ipak ćeš pred ljudima braniti gosp. sindaka i preporučivati ljudima da ga opet biraju načelnikom. Vlastodršcima, službodaocima, dašto, budi pokoran sluga. Nastojim ugoditi ugađjati ovako, kako te ovde napućujem. Ako opaziš da te poznaju pod krinkom (maskom), a ti, korak dalje, pa im šta tajna odaj, ovo što oni žele i hoće... Zalazi medju ljudstvo: slušaj, pipaj, a onda štogod interesantna prišepni na uho gosp. Kruhodaocu... On će ti biti za to vrlo, vrlo zahvalan...

I još dosta drugo bih ti preporučio. Nemoj da te vidi kruhodavac ili predstavnik najjače vladajuće stranke gde se razgovaraš njima nesimpatičnom osobom. Nastoj o njoj se nesimpatično pred njima izraziti. — Bodi članom barem dvaju učitelj. društava. Ali, zaboga, ne pokaži se na nastancima slov. učiteljstva. Samo ćeš namignuti «svojima», da si njihov, ali samo to tiho, tajno, da majka ne čuje! — Razumi se da ćeš u crkvu da ugodiš pobožnu ljudstvu svojega naroda i višim obilastima, da pokažeš dobar primer.

A na veselice i plesove ne zaboravi dolaziti te priversti svojo gospodju i gospodjicu kćerku. Ali, pazi! ne dolazi u narod u čiste kulturne svrhe; ako već to hoćeš, isposluj dozvolu za to, a ujedno moli za naputke u poglavara i ključara. Prigodom ih uljudno informiraj o svemu.

U javnosti uopće ne govori u svojem poliglotskom jeziku. Njime se služi samo na domu, ali da te ko vani ne čuje. Budi obziran!

Uči škol, decu pozdravljati na putu gospodskim jezikom... Svoje prezime na —ić, —ać, —čić piši, barem službeno, službenim pravopisom... Ne pevaj u školi u jeziku svojih učenika. S kolegama nastoj javno i glasno ne govoriti u svojem materinskom jeziku; jedino to možeš u šumi, u gori.

Još jedno: Ne tuži se na nepravice, ne reagiraj na nasilje: sve dobro i zlo primi mučke i dragovoljno. Budi sretan da si živ! — Pardon: Pozdravljaj ele-

gatno prema propisima davne kulture svakog «građanina», a osobito monturaše. Nemoj smatrati ponizujućim skinuti kapu pred nevrednijim i manje važnijim od sebe. Da ne zaboravim: prolazi mimo kuće svoga druga neopaženo, a prva neki ti bude briga! ljubeznivo i koketno općiti sa nepoliglotskim školnicima. S ravnateljem dašto vladaj se otmeno — pokorno...

Za danas bit će dovoljno socijološke najmodernije poduke... Jesi li sada zadovoljan? Jesam li zaslužio tvoj plesak, aplavs? Odlažem pero: Ruka mi drhće. Hvata me studen, groznica, šta li! Na ognjištu vatra ugasnula; noć je. Sunca nema, a i u maloj mojoj svetiljci izgoreo petrolej. I ova jadna zamira... Nestalo mi sunca, svetlosti i topline... Studen znoj me hvata.

Laku noć! Zbogom živi, sunčani svete! «Zbogom beli svete, ti moj prelepi sanče! Ja sad moram drugomići kraju!»

Delovna šola

I. stopnja.

Spominjam se, kako smo se lani na tečaju pri Sv. Luciji nenadno znašli pred uprašanjem delovne šole in — nismo mogli dalje. Udeleženci tečaja niso imeli nikakih pojmov o delovni šoli, ker se o njej pri nas ni nikdar razpravljalo, kaj še, da bi prešli iz teorije v prakso, da bi delovno šolo poskušali udejestviti. Naši najsposobnejši pedagogi niso pred vojno prišli preko Herbarta in nemške intelektualne šole ter so nam vcepili intelektualizem v mozeg in kri, da se ne bomo še zlepa rešili tega strupa. Nemške vzgojitelje-reformatorje so Nemci sami preganjali (Scharrelmann!) ali so jih ovirali v njih prizadevanjih (Kerschensteinerja in druge), zato nič čudnega, če niso mogli k nam niti oni, ki v resnici niti nikaki prevratniki niso v uprašanjih šole in vzgoje.

Sicer nam je idealistični filozof Gentile skušal osnovno šolo reformirati s svojo in svojega prijatelja Lombarda-Radiceja šolsko zakonodajo. A bolje je, da o tej reformi pri nas kar molčimo. Vsekakor nima ta preuredba ničesar skupnega z delovno šolo, kakor je tudi nemška «Arbeitschule» zašla na stranpot, da je zamenjala današnjo moderno industrijo in ves njen razvoj z zastalo in propadajočo malo obrtjo ter uvedla njej na čast v šole nekaj ročni pouk kot največjo pridobitev našega časa.

Delovna šola stremi za tem, da se popolnoma prilagodi, vrine v današnje gospodarsko in socialno življenje. Hoče spremeniti ves pouk v soglasju z novimi gospodarskimi razmerami, hoče spremeniti šolo v izobraževališče, ki naj bo del vse današnje gospodarsko-kulturne delovne skupnosti.

Ta zahteva ni majhna, če jo skušamo pregledati v vsem njenem obsegu. Hitro opazimo, da je v nasprotju z vsem dosedanjim, posebno pa s šolo, ki ni šla vstrij z demokracijo, ampak ki je otrok tehničnega razvoja v teku devetnajstega stoletja in ki je zadnje čase menda spet le za to tukaj, da proizvaja «vodilni razred» za današnjo družbo.

Kakor pa so očitne vse napake današnje šole in tudi osnovne, kakor je očitna njena majhna

primernost za mestnega delavca in posebno še za kmeta, ki mu je veliko bolj tuja kakor delavcu, se vendar pri nas še nismo resno uprašali, kakšna šola bi nam bila danes v resnici potrebna. Tako smo nazadnjaški, da si niti misliti ne moremo drugačne šole, kakršno imamo, in je gotovo vsaj heretik, kdor bi se je upal dotakniti.

Šolski razvoj gre vzlic temu svojo pot. Teoretiki in praktiki sečejo novo strugo, gradijo na novih miselnih osnovah. Morda te osnove niti tako nove niso, kajti pozna se jim vpliv Fröbela, Pestalozzija, Marxa, Deweya, Scharrelmanna in drugih, morda prihajajo še le sedaj prav do veljave. Niso pa razprave o delovni šoli več le poskusi, zakaj tudi razprava P. Blonskega, ki jo prevedemo pričenjamo objavljati, ni plod le moskovskih pedagoških zborovanj, ampak tudi praktičnega dela in rezultatov v provinci.

Knjiga P. Blonskega o delovni šoli je bila že l. 1922 deloma posneta v našem stanovskem listu. Priredil je posnetek t. Reja, ki je o delovni šoli predaval v goriš. društvu. Vendar je razprava šla tedaj preveč mimo učiteljstva, zato je nujno potrebno, če hočemo iti vsaj nekoliko vzporedno s časom in z razvojem, da se z delovno šolo bliže seznanimo. V ta namen priobčujemo celoten prevod Blonskijevega dela o delovni šoli I. stopnje.

Urednik.

1. Pedagoški predsodki učne šole. V vzgojstvu so stari, vkoreninjeni pogreški posebno škodljivi: predsodki učiteljev stare šole so glavna ovira za razvoj nove šole. Zato je posebno važno, da začnemo svoja razmotrivanja prav z opozorjenjem na te predsodke.

Prvi predsodek je «učna ura». Učitelj meni bogve iz kakega vzroka, da mora biti njegovo zaposlenje z otroci, ne oziraje se na tēmo in predmet, urejeno le po kazalcu njegove ure. Čemu pa naj bo neobhodno potrebno, da se ukvarja z jezikom ali slovstvom dnevno natančno 45 minut, ne več in ne manj? Čemu naj se z računstvom natančno toliko časa ukvarja kakor z jezikom? Čemu sploh ta skrivnostna vera v pedagoški pomen slavnoznanе «učne ure»? Ali se ni mogoče ukvarjati s čemerkoli 30, 20, 15 minut, 1 uro 10 minut, 1 uro 20 minut itd.? Ali se ne da čas kakega opravila določiti z zanimanjem zanj, z njegovo bistveno vsebino in ne s kazalcem minut na uri?

«Učna ura» se navadno izpolni s «pojašnjevanji» učitelja in s ponavljanjem nalog po učencih. Učitelj se še danes ne more spoprijazniti z mislijo, ki jo je skoro pred 300 leti izrekel Komensky, da naj učeči manj učijo ter naj se več učijo učeči se. «Pojašnjevanja» učitelja so velika nevarnost za samostojno delo otroškega uma. Dober pouk je oni, pri katerem najdejo sami učenci, pod vodstvom učitelja, potrebna pojasnila. Učitelj, ki mnogo pojašnjuje ni nič boljši od učitelja, ki je v starih časih naložil učencu nalogo «od» in «do». Prej so se učenci «biflali» iz knjige, zdaj se iz «učiteljevih pojasnil». Da, največkrat ni nič drugega kot golo «biflanje». «Samostojno najdeni odgovor, od katerega je le četrtina resnična, je za otroka mnogo dragocenejši kot odgovor, ki se le polovično sliši in polovično razume, kar pelje k lenobi mišljenja in razuma. Zato ni otrokom nikdar naravnost odgovoriti, ampak naj se jim nudijo predpostavki, primerni njih močem in zmožnostim, na podlagi česar najdejo sami lahko, iz svojih skušenj, pravi odgovor.»

Kar se tiče ponavljanja nalog, je splošno in tudi učiteljem dovolj znano, da je gladek, zvezan, tekoč in dolg govor otroka o kaki «učeni temi» le papagajsko ponavljanje. Če poslušas «sijajne odgovore» učencev, ki pa se zrušijo kakor papirna hiša, če vržeš vmes vprašanje, ki ni «iz knjige», se vprašaš nehote: koga vleče učitelj pravzaprav za nos — nadzornike, starše, učenca ali morda celo sebe? Izvzemši učence si nihče na svetu ne pridobi svojega čisto tako bogatega znanja na tako nenavaden konvencionalen in čisto mehaničen način, kakor je učenje nalog. Če naši učenci kake stroke ne obvladajo kot celoto, ampak poznajo le poedine odstavke iz nje, je kriv tega le «sistem ur». V naših šolah ni zgodovine, niti zemljepisa ali prirodoznanstva, ampak so le poedine učne ure zgodovine, zemljepisa etc.

Drugi pedagoški predsodek so «šolski predmeti». Doslej ni bilo pri nas šol kot sklenjenih organizmov. Šolski dan je logična zmes poedinih mehaničnih (potom spremembe ur, šolske mape in urnika) medsebojno zvezanih šolskih predmetov. Kot rezultat petih različnih ur in večerne priprave za prav toliko ur naslednjega dne more nastati v učenčevi glavi le godlja. Običajni šolski dan je, s stališča enotnosti in zapovrstnosti dela v šoli, popoln nesmisel in današnja šola je v gotovem oziru na glavo postavljen kolegij. Ali niso vse ure učne ure govorjenja, pisanja in čitanja, in je morda pametno, če se računstvo ne združi z realijami? Ali se ne združujeta zgodovina in zemljepis pri demoznanstvu, pri poznavanju dežele, sveta? Čemu to šematiziranje znanja na najnižji stopnji? Ali bi ne bila boljša polna izobrazba in preučevanje vse resničnosti? Naš otrok naj studira svet in življenje in ne računstva in fizike; ne sme se enačiti poznanje življenja s poznavanjem abstraktnih ved: s poznavanjem življenja naj prične izobrazba. Toda šolski pedant zna poučevati le računstvo, fiziko itd. in ni zmožen razkriti življenja, ki nas obkroža. Ko sem prvič stopil v javnost z naukom «učite življenje», ni marsikateri izmed mojih poslušalcev vedel, kam bi obrnil oči in je nemirno vpraševal: «Kako pa je z računstvom in narekovanjem, da ne bo oboje trpelo?» Revčiki! Srečni bi bili, če bi vse neskončno poučno in bogato življenje mogli zamenjati z obrabljeno šolsko knjigo. Veliko bolj so mi ugajale one druge žrtve današnje učiteljske predizobrazbe, ki so me vneto prosile: Dajte nam program in učno knjigo, ker ne razumemo, kako naj bi učili življenje!

Tretji pedagoški predsodek je «razred». Sedanje učiteljstvo ima svoje «stališče razredov». Natančno vzeto sploh nimamo šol, ampak le razrede. Otroci se uvrščajo v razrede po kronološkem odznaku in po številu knjig, ki so jih že predelali. Pri tem se ne gleda na homogenost dela, zmožnosti in splošnega razvoja: naglo in počasi delajoči, razviti in nenadarni, vse se vrže skupaj v «drugi oddelek», če so na pr. «predelali» prvo čitanko (začetnico) in prvi del zbirke nalog. Obenem se različni oddelki pri delu najnatančneje ločujejo. Skratka, razred je v dušeslovnem pogledu zmes najrazličnejših individuumov, ki se skrbno loči od druge zmesi, ki je natančno enaka.

V učnih knjigah se učna snov ne uredi v logičnem redu, ker je taka razvrstitev mogoča v čisti obliki le v deduktivnih vedah in je otroku le težko dostopna. V šolskih knjigah imamo le surogate «sistemov». Učna snov se mora urediti za otroka v didaktičnem redu, to je otrokovemu razvoju primerno. Tak «sistem» je osnovan na dušeslovju in prav mi, ki izhajamo iz zanimanja in predlogov otrok, smo v tem pogledu večji sistematiki kot naši nasprotniki, ki bašejo otroka neglede na njegovo dušno življenje z znanstvenimi (!) sistemi, s surrogati logike. Pseudologične zveze v sestavi učne knjige otroci ne najdejo in izmoghajo iz nje navadno le poedine drobtine znanosti. To je «celota» znanja pri učencih onih ljudi, ki očitajo nam, branilcem življenjapolne, celotne izobrazbe, da nameravamo naskočiti njeno celotnost. Naši izsušeni pedanti ne bodo bržkone do konca svojih dni doumeli, da ni najti resničnega znanstvenega sistema v pleši kakega šolnika in tudi ne v suhoparnih učnih knjigah, ampak da se nam odpira v življenju in v resničnosti naše okolice in da je pravilnost za učenca, kar je pravilnost učenčevih misli in ne učiteljevih.

Naslednji predsodek je nezaupanje proti otroku in proti življenju. Stari učitelj je globoko prepričan, da se učenec uči le če ga učitelj uči. Njemu niti ne pade v glavo, da je vsak učenec v šolski dobi zbiralac in razvrščevalec (klasifikator), da je vsak otrok že v zibelki preskuševalec. Niti pomisli ne, da življenje uči, in da povzroča delo razmišljanja, da se otrok veliko uči, če mu življenje nudi dovolj vtisov in delo dovolj problemov. Stari učitelj si domišlja, da se otrok le takrat razvija, če se uči naloge, ki mu jih je on pojasnil.

Nezaupanje do otroka in življenja dosega v njem svoj višek. Prepričan je, da pomenja življenje nered, in da otrok neprestano greši, kakor hitro ni pod nadzorstvom učitelja. Zato meni, da je treba otroka najenergičneje vzgajati, in pozablja pri tem, da učiteljeva energija često ubije energijo otroka. Misli, da razred dela, če sam dela zanj.

Nadaljni predsodek je zahteva, da naj se vsi z enim in istim ukvarjajo. Iz neznanih razlogov je učitelj mnenja, da bi takoj nastal nered, ko v resnici v svoji nevednosti zamenjuje red z enoličnostjo in pri tem pozablja, da še ne nastane nered na pr. če imajo ljudje različne obraze. Naravno, učitelju je enostavneje, če se vsi otroci spremene v eno, ali pa se sme v toliko meri zadovoljiti zahtevam učiteljeve komodnosti?

Še mnogo drugih predsodkov je, na pr. istovetenje učiteljeve dejavnosti s službo uradnika, precenjevanje abstraktnega razmišljanja in čistega umskega dela, ljubezen za knjigo in zmetanje rokodelstva, vlačenje otrok v naslednjo šolsko skupino itd. Lotili smo se le onih predsodkov, ki so iz prvega začetka nasprotno sprejetju misli delovne šole; drugi pridejo še na vrsto. Za sklep hočem tu pokazati le še en predsodek. To je namreč mnenje, da spadajo

vsi naštetí nazori že v davno minuli čas. O ne, po mojem mnenju so še vsi prav živi.

Poskusite zasačiti učitelja, kako zabavlja proti novi šoli in začnite s tem pristašem stare šole razgovor. Videli boste, kako žalostno brez pomoči stoji nasproti mislim nove pedagogike, in kako neprestano vlačí na dan prešlo slavo. Stojimo pred dolgim in trdovratnim bojem za novo šolo in jo bomo le z velikim trudom uveljavili. Če pa jo bomo dosegli, bo imelo ljudstvo vzrok praznovati svojo končno in odločilno zmago.

Preludije delovne šole. Pri vstopu v sedanjo šolo najde otrok že nek določeni red in zgradbo. V njej je že vse pripravljeno za otroka. Ni mu treba drugega kot da sede v šolsko klopi, posluša, gleda in sprejema. Delovna šola je pa nasprotno kulturno-delovno življenje otroka, ustvarjeno od otroka samega s sodelovanjem odraslih.

Tega glavnega svojstva delovne šole ne razumejo mnogi današnji organizatorji. Če nastane vprašanje organizacije delovne šole, se priredi vrsta pedagoških sej, se naredi proračuni, se uredi šole in otrokom preostane le eno — priti in se vsesti. Učitelje pa muči neprestano usodno in zdaj tudi že nerazrešljivo vprašanje: Kako in s kakim delom je zaposliti otroke? Reže si morajo zdaj o tem beliti glave, si morajo izmišljati opravila in dela in na ta način nastane izumetničena delovna šola, kakaj jasno je, da ostanejo otrokom le še izmišljena, umetna dela, če so vsa naravna dela za ustvarjanje šolskega življenja že prej ko otroci izvršili odrasli. Skratka, že kar v početku se je prelomilo načelo, da je delovna šola kulturno — udejstvuje se življenje otrok in izvršeno po otrocih skupno z odraslimi.

Se neko nesporazumljenje je, ki nasprotuje obstoju delovne šole. Stara, od življenja odtrgana šola je najbolj delovala v času, ko je izumrlo življenje otrok nje, torej pozimi, in se v njej sploh ni delalo, ko je življenje v naravi in družbi doseglo višek, to je

poleti. Nenavadno bi bilo, če bi šola življenja spremljala šolo, ki se je življenju odtujila. Menim, da mora pričeti šolsko leto v delovni šoli spomladi, kar se tudi marsikje godi.

Nesmiselno je, izgnati vsak povod za delo iz šole, nesmiselno je, višek življenja delovne šole preložiti v mrtev letni čas. Delovna šola naj se tako uredi, da nudi otrokom vsak čas dovolj snovi za delo in sicer popolnoma naravno. Tako vzeta delovna šola naj ne bo v trenutku svojega nastanka krasno urejena šola, ampak prazen prostor, in otroci nikakšni gosti, ki pridejo v urejeno hišo, temveč mali Robinzoni.

Beseda je padla... Da, robinzonada je prehod iz otroškega vrta v delovno šolo. «Robinzon Krusoe na svojem otočju — sam, brez pomoči sebi enakih in brez vsakršnega orodja, ki pa si vendar zagotovi prehrano in obstanek ter doseže celo neke vrste blagostanje, to je za vsako starostno dobo neka zanimivost, zanimivost, ki se lahko na tisoč načinov tako uredi, da otroke zabava... Hočem, da si otrok stavi vprašanje, kaj je treba napraviti, če nedostaja ta ali oni predmet, da natančno spremlja svojega junaka, opazuje skrbno njegove pogreške in se z njimi okoristi, da morda sam ne naredi takih napak, da skuša sam udejstvovati kaj takega (kakor Robinzon)... Kako bogat vir nudi ta težnja spretnemu človeku, ki jo hoče le zato zbuditi v otroku, da doseže s tem korist. Če se otrok žuri, da bo pripravil zalogo reči na svojem otoku, bo pokazal več želje za učenje kot učitelj za poučevanje... Ne bo ga treba več voditi, ampak le še krotiti.» (Rousseau).

Da, preživeti nekaj časa kot Robinzon, je krasna in povrh zapeljiva delovna šola za otroka. Koliko spretnosti bo pridobil! Kako možat, utrjen in obenem poezije poln bo njegov značaj! Kako zelo se tudi učitelj razvije! Končno, koliko znanja iz kraljestva prirode in kulture si bo otrok pridobil! Kako jasno se bo pred njim odprla filozofija proizvodnje v vseh svojih osnovah! (Dalje.)

Čudo i čudesa

Lišća pada.

Naravno! Prošla i polumrtva jesen, dolazi za njom mrtva ledena, tužna zima, koja i ono polumrtva i ono poluživa sledeni, smlati što ostalo poštediti od jeseni.

I padalo lišće jeseni, pada i zimi.

Studen zaustavila kolanje životnih sokova; životna esenca se skrutila; bez hrane tako ostalo inače živo biće: stalo bledeti, žuteti, menjati naravne boje, i — uda mu beskrvna, beživotna stala krzljaviti, sahnuti. Lišće pada...

Naravan proces.

Lišće pada, ali eto čuda! Ne pada ono žuto, beskrvno, beživotno; ne! pada ono zeleno, punokrvo, sočno, živo i sposobno da se hrani i uzdrži te da drugima privadja život i životne uslove...

Zeleno lišće pada — nenaravno i protunaravno ono pada, da ga je tužno gledati.

Raskolačenim očima, začudjeno gleda na zemljici ležeće mrtvo lišće ono zeleno, sve pitajući se: Kako se mogla Priroda tako naglo promeniti, da i živo i zdravo pada u grob! Sve prestrašeno i razočarano bulji još ono preostalo živo, zeleno lišće čudom čuveni se: Zašto padaju — živi?!

Zar ću i ja — pasti?! Zar ćemo i mi živi u grob?!

Ta sve bolesno, beživotno mora poginuti; ista sudbina čeka i sve živo...

Analogija i čekanje osude deluje na sva živa, inače uvijek zelena bića kao tuča i bura na hrastove. Zeleno lišće pada. Ne pada! Ne pada ni u grob ni na zemlju da zamire, umire, gine, trune, gnije. Palo na grobove da se osvedoči o uzrocima prerane smrti svojih družica i drugova; pada lišće da se nahrani, napoji na grobu i grobovima, pa da se digne uzvratilo, uzneseno burom života i životnog nagona uvis kao ptica prema Nebu i Suncu. Ne pada živo lišće i zdrava bića na zemlju da mrtva budu pokopana, ne! ona će se na smrdljivim leševima napiti životne vode i sokova i plinova da budu jača, silnija, otpornija. Ne, ne će se na njemu užgati, upaliti srdžbom i osvetom; tu na grobu će se u njemu probuditi do najvećeg stepena želja, volja instinkt do jačeg života boreći se tako proti smrti — onoj pravoj, ledenoj, smrdljivoj smrti.

Palo i pada žuto, beskrvno, beživotno lišće i leti u doba kad ga grije i podjaruje ono božanstveno letno sunce, a kamoli ne će jeseni i zimi... Zdravo prkosi i odoluje do kraje mere životne medje.

Pada i zeleno lišće, eto čuda! ali ono jedino zameni svoju stajalište i bojnu frontu — pa da tu na novom tlu opet nastavi živeti još zdravijim, jedrijim i plodonosnijim životom...

I zeleno lišće pada, evo čuda! Nije čudo! — Da živi život!

Sola na Angleškem

I.

Zdi se, da stoji zapisano v knjigi usode svetā, da si mora človeški rod kovati »svoje boljše in lepše dni življenja« le na trdi poti preizkušnje in da rasto žlahtni sadovi spoznanja le v urah prestanega trpljenja. Ni je sence, ki ne bi kazala poti do luči, ni trpljenja, ki ne bi bilo koncem koncev poplačano vendarle z — vstajenjem. Če iz teh vidikov preso-jamo strašno zablodo sovraštva, krvi in razdejanja, ki je oklepala svet skozi dolga leta, če prodremo z globljim pogledom preko ozkih mej materialnega življenja današnjih dni, se nam pokaže v razvoju psihe današnjega človeka slika, ki nas mora navdati vendarle s tihim upom. »Krst ognja in krvi«, skozi katerega je šel v poslednjih letih svet s tiho resignacijo sužnja, prodanega in vrženega v razdivjane valove onih elementarnih pravil vesoljstva, ki se kažejo v večnem boju materije z duhom in narobe, vendar ni bil zastoj. Če je v vojni propadla skoro popolnoma živalska stran človeka in so se v njem instinkti mesa bohotno razrastli v strašno simfonijo orgij in uživanja nikdar sitih človeških čutov, pa se je duša v kljub vsem zablodam in propasti vendarle rešila ter se ustavila na poti pred trdim vprašanjem: Kam? — Ali navzdol, v propast, v smrt... ali nazaj k življenju, k solncu? —

In po glasovih, ki vstajajo iz človeške družbe zdaj od tu, zdaj od tam, po mrzličnem iskanju novih potov v vseh panogah človeškega udejstvovanja, po utripanju duševnega presnavljanja najboljših sil človeškega rodu sodeč, moremo s tihim upom, z najboljšo nado zreti v človeško bodočnost. Duša trže raz sebe strupeno omrežje duševnega materializma, ki je prignal svet skoraj na rob prepada in išče, si ustvarja novo vero. Idealizem naj bo ona trdna podlaga, na katerem naj sloni odslej mogočna stavba človeškega življenja, idealizem naj bo oni etični most, ki naj vodi človeka do boljšega, njegove vrednejšega življenja, do tiste razvojne stopnje, ko se bo v njem sam od sebe umiril oni strašni gladni volk, ona vedno grizoča in njegove najboljše energije pijoča zver, ki ji pravimo žival-materija.

To iztreznjenje človeškega duha se kaže predvsem v iskanju boga, bodisi v religioznem ali panteističnem smislu besede, v iskanju in priznanju nekih višjih sil nad človeškim življenjem, ki naj urejajo odslej razmerje človeka do človeka, njegove odnose do narave in vesoljstva. Do te vere je prišel človek iz spoznanja, da ni življenja in pravega napredka na svetu, če nima duša vcepljenih nekih trdnih načel, naj bodo pa ta načela posledica religioznega čuvstvovanja človekovega ali pa posledica njegovega socialnega pojmovanja življenja človeške družbe. Ta etična načela, ki jih ni mogel dati svetu individualizem in njegov oče materializem, naj vzbudi v njem idealizem, vera v neko višje poslanstvo človeškega rodu. Ta načela naj bodo ono čudežno gibalno v duševnem in materialnem življenju poedinca in družbe na sploh, ki naj nas pripelje do one prave, iz notranjega prepričanja rastoče kulture, katera naj uredi vsaj deloma večni boj materije z duhom in naj vodi človeštvo k edinemu pravemu cilju življenja: k popolnosti.

Naravno je, da se mora ta duševna preobrazba človeške družbe začeti tam, kjer je prav za prav žibel človeštva: pri družini, pri otroku. Ne človek kot individuum zase, ampak družina kot socialna tvorba, svet v malem; ne otrok kot poseben odrastek življenja, ampak kot socialno bitje, drobnem kamenček na njegovi mogočni raznolični stavbi, to

so edince, ki naj jim bo posvečena posebna skrb človeške družbe. To so stremenje današnjega civiliziranega sveta, to so objekti posebne skrbi vseh današnjih civiliziranih držav. Odtod izhaja tudi oni reformni val, ki presnavlja, izboljšuje leto za letom človeški dom, a posebno še šolo v sleherni državi civiliziranega sveta. Šola postaja z vsakim dnem važnejši faktor v življenju vsake države, povsod je oživele spoznanje, da more biti le ona oni temeljni kamen, na katerem naj sloni in uspeva napredek socialnega življenja človeka. Še pred dobrim pol stoletjem ni bilo skoraj države, ki bi se bila zavedala vseh dolžnosti, ki jo vežejo v vzgojnem smislu do državljanov. Danes so že jasne vsakomur njene bodoče vzgojne naloge, tako da ni daleč čas, ko bo povsod glavni cilj udejstvovanja sleherne države uspešno in vsestransko vzgojevanje človeka kot socialnega bitja. Zato je potrebno, da problem šole in človeške vzgoje ne ostane samo zadeva posameznih strokovnjakov, šolnikov in ozkega kroga mladino-ljubov, ampak vzbuditi je zanimanje zanj tudi v širših ljudskih plasteh, ki naj sodelujejo pri prenosu šolstva s trdno vero, da se tako ustvarja človeštvu »boljše, njega vrednejše življenje!«

II.

Na čelu držav, ki posvečajo od vojne sem posebno skrb razvoju svojega šolstva, stoji Velika Britanija. Četudi ni imela Anglija prav za prav skoraj do zadnjih let nikakega uzakonjenega šolskega sistema v državnem smislu besede, vendar je mogla in znala vsled svojih etniških, političnih in geografskih posebnosti obdržati pri ljudski vzgoji neko stalno, nepretrgano pot, tako da si je ustvarila svoj posebni vzgojni način, ki so ga v marsičem, primerno prenešenega na drugačne prilike in razmere, posnemali tudi drugod v Evropi. Do neke mere je tudi mogoče trditi, da so trdnost, bogastvo in obsežnost velikega britanskega imperija bili ustvarjeni ne toliko vsled angleških vojaških pohodov, ampak so naravna posledica posebne duševnosti Britanca, ki jo je položila vanj britanski šola. Tudi ne sloni neporušljivost angleške države morda na popolnosti organizacije političnega in administrativnega državnega ustroja, ampak na oni strogi, a vendar ne ubijajoči duševni urejenosti, ki jo je znala država vzbuditi v svojih državljanih s tem, da je odgojila v njih v največji meri najlepše človeške lastnosti.

Te trditve dokazuje v svoji knjigi »La scuola in Inghilterra« profesor Piero Rebora, docent za italijansko literaturo na »Victoria University« v Manchesteru, ki je izšla pred kratkim v Italiji.* Ker je knjiga važna tudi za nas, posebno še za slovenskega učitelja, naj posnamemo vsaj v glavnem nekaj njene vsebine:

Zgodovinski podatki.

Kakor vse angleške institucije, tako je izšla in se razvila tudi šola na angleškem otočju vsled inicijative posameznikov. Kakor nima Anglija še organsko urejene konstitucije, niti zakonika, tako tudi še nima sistematično urejenega šolskega zakonodajstva. Tako ni tudi imela še do pred kratkim po odgovorni državi ustvarjenega narodnega vzgojnega sistema, pač pa neko kaotično zmes zakonov, odredb, ki so se razlikovale po pokrajinah, da celo od šole do šole. Zato se je le čuditi, kako se je mogla vendar angleška šola tako razviti, da je imela država vsikdar tudi na zunaj tako sijajne uspehe. Najboljšo razlago tega dejstva nam nudi zgodovinski razvoj angleške šole.

(Dalje.)

*) Izdajatelj: G. B. Paravia e C., Torino, cena Lir 7.50.

Samoizobrazba učiteljstva

Ko smo pred leti začeli s prepotrebim delom v Zvezi, smo žal našli na največji odpor proti temu med učiteljstvom samim. Nekateri reaktionarci med nami — če jih je mogoče tako imenovati — so videli v samoizobraževalnem delu nevarno prevratništvo, podiranje božanstev, sramoto in nesrečo in kdo ve še kaj vse. Če niso odkrito nasprotovali, so pa skrivaj ovirali, da ne bi se samoizobraževalna akcija razširila, ako je že ni mogoče preprečiti in zatreti v kali. Samoizobrazba je bila že kdaj zakonito dete Zveze, pa se je vzlic temu ponekod po mačehovsko postopalo s tem drobnim otročičkom, ki je tolikim na kljub rasel in se razvijal, kakor navadno raste in uspeva nebodigatreba. Še danes je dovolj nerazumevanja med učiteljstvom, kaj smo hoteli in hočemo s samoizobraževalno akcijo. Predsodki so še toliko, da ne bo škodovalo, če objavimo, kako mislijo o samoizobrazbi drugod. Sledeče vrste so ponatis iz «Učiteljskega tovariša», 2. aprila t. l., in se nanašajo na mariborske učiteljske (ce), ki imajo redne mesečne sestanke. Predaval je prof. inž. Petkovšek ter se je ukvarjal s problemom, ki ga že skozi več let skušamo rešiti potom stanovske organizacije. Upamo, da predavatelja ne bo zadel nikak anathema, ker se nam tako približuje v naziraju stvari.

Dopis «Učiteljskemu tovarišu» pravi:

— Dne 21. marca, v soboto se je drage volje odzval našemu povabilu g. prof. inž. Petkovšek z vinarške šole in nam predaval o: «Nadaljnji samoizobrazbi učitelja za gospodarsko delovanje med kmetijskim ljudstvom». To njegovo strokovno predavanje, govoreno s tovariško besedo, smo si beležili vsi. Bilo je široko zasnovano, važno in nas je obogatelo. Uvodoma je g. prof. Petkovšek omenil šolske predmete, ki se nanašajo na to snov — ki pa nikakor niso zadostni in niti ne taki, da bi dali učitelju, ki naj bi bil pionir, organizator gospodarskega dela na deželi, zadostni vpogled — in podlago za to delo. Govoril je nato o gospodarskih predmetih, s katerimi bi se moral vsak učitelj seznaniti; to so: 1. Državni nauki: agrarna, obrtna, trgovska, prometna, kulturno gospodarska in socialno državna politika. 2. Gospodarstvo kmeta in njegovi odnosi napram obrtnikom, trgovcem in državi. 3. Zakonodaja: izboljšanje v kmetijstvu, varstvo polj, živiloreja, davčni zakon. 4. Zadrugištvo: organizacija društev in zadrug (zlasti notranje delo, za katero naj se zanimajo tudi učiteljice). 5. Kmetijsko spise: knjigovodstvo, računstvo, vloge, pobotnice, račun. Učitelj je oni, na katerega se vse obrača. Treba je poglobitve, samoizobrazbe, šola nudi premalo. Katere knjige že imamo? 1. Iz narodnega gospodarstva: Žun: Osnovni nauki narodnega gospodarstva. Brezigar: Osnutek slov. narodnega gospodarstva. 2. Sociologija: Dr. Iv. Krek: Socijalizem. Ušeničnik: Sociologija. Abdiš: Problemi malega naroda. Dr. Gosar: Socialna ekonomija. 3. Zakonodaja: «Uradni list», «Trgovski list», «Občinska uprava», «Narodni gospodar», «Kmetovalec». Članki v dnevnikih pod

«Gospodarstvo», ki so v današnjih časih velike važnosti. Treba jih je izrezovati in urejati. 4. Knjigovodstvo: Podlesnik: Knjigovodstvo 1. in 2. del. Sič: Splošno knjigovodstvo. Trgovsko računstvo. Krötmajer: Amerikansko knjigovodstvo. 5. Sestava gospodarskih pogodb, prošelj, dolžnih pisem itd. Podkrajšek: Veliki spisovnik. Dolžan: Knjiga uradnih vlog. 6. Zadrugištvo: Lapajne: Jugoslov. posojilničar in zadrugar. «Narodni gospodar», mesečnik, ki ga izdajata Zadruga in gospodarska zveza v Ljubljani. — Povdarjal je g. prof., da je teoretični študij podlaga praktičnemu udejstvovanju. Predvsem je treba samoizobrazbe, šele potem sledi delo. Sodelovati pa je treba čimprej, ne le gledati in čakati. Spoznaj se, za kaj si sposoben, do česa imaš veselje in tistega dela se oprimi. Ne začenjaj povsod — ne v kolikih društvih si član, ampak v katerem se res udeležuješ, to je merilo za vsakega. Učitelj je duševni delavec in ne ročni — in kmet zahteva predvsem duševne pomoči. Izobrazba učencev, izobrazba šoli odrasle mladine, izobrazba naroda. Specializirati se za delo v organizacijah, za duševno pomoč pri gospodarskem delu; za kmetijsko delo je že precej tečajev dobro obiskanih. Stopi kot član v kako gospodarsko organizacijo, delaj, bodi odbornik, tajnik, vodi delo — ne daj, da drugi manj izobražen prevzame delo, in vse te bo ljubilo. Učitelj je vedno manj, učiteljic več, treba je torej tudi učiteljic-delavk. Gospodinjski tečaji. Učiteljice sodelujejo in nadaljujejo delo, ki ga je začel gospodarski tečaj. Vzbujujajo zanimanje za narodne vezenine, narodno blago, sodelujejo pri notranjem delu v gospodarskih organizacijah. Važnost gospodinjske domače ognjišče je torišče in žarišče vsega dela. Učitelj je med vsemi stanovi edini, ki je takoj, še mlad vržen med narod, sredi dela. Sodej, kdor čaka, je izgubljen, izpopolnjuj se. 1. Zahtevajte učiteljskih tečajev — ne dolgih, dvomesečnih, ampak kratkih, a mnogo.

Vsak učitelj bi moral imeti najmanj 4 ali 5 tečajev, in to takoj že v prvi dobi.

Zahtevajte specializiranih tečajev: kmetijski, sadarski, čebelarški, vrtnarski, praktični zadrugiški, knjigovodstveni, društveno organizatorični in še drugi. 2. Prirejte izlete, več učiteljev z istimi interesi, n. pr. obiščite dobro organizirane zadruge, da vidite, kar želite videti, kmetijske šole, tovarne. Na licu mesta dobite več, kot če bi preštudirali knjige o isti snovi. 3. Lastno delovanje med mladino, ki je šoli odrasla, da se privadite nastopati in delati med starejšimi, že izkušenimi. Kmetijske nadaljevalne šole od 14.—17. leta — a ne prepiravati v teh šolah z delom na polju in vrtu. Mladina mora biti zmožna, da čita in razume strokovne liste, da sledi napredku, da ljubi naravo in se uči od nje, da pojmi zakonodajo, računstvo, da si zna v najvažnejših vprašanjih pomagati. Učitelj naj se zaveda važnosti tega dela — in zato naj dela. Kdor dela, je ničla. Kdor ne dela, je parasit na narodnem telesu. Učiteljstvo, ki bo delalo v tem smislu med narodom, bo prevzelo vodstvo naroda v svoje roke.

Iz organizacije

POZIV.

Vsled sklepa Zvezinega upravnega sveta pozivamo društva, da tekoma prihodnjega meseca skličejo društvena pomladna zborovanja, na katerih naj se obravnavajo vse Zvezine ustanove ter se pripra-

vijo predlogi za delegacijo, oziroma se dajo navodila delegatom.

Delegat je izvoliti po novem stanju članstva, ki ga je nemudoma javiti vodstvu, če se to še ni izvršilo.

Ponovno pozivamo tudi, naj se že uredi vprašanje članarine društvom ter naj društva točneje vrše svoje obveznosti nasproti Zvezi. Iz računskih za-

ključkov za l. 1924., ki jih priobčimo v prihodnjih številkah lista, je razvidno, da v nekaterih društvih še ni pravega reda. To je popraviti pred delegacijskim zborovanjem!

VODSTVO.

Članstvu «Zveze» naznanjamo, da bo naš predsednik za del časa odsoten. Vse dopise in pisma je odslej naslavljal: na tajnika ali na prvega podpredsednika tov. Ignaca Križmana, Gorica, Corso Verdi 37.

Pazinsko slav. učiteljsko društvo držati će u Podgorju (Piedimonte) u nedelju dne 17. maja o. god. u 8½ sati svoju redovitu glavnu skupštino uz sledeći dnevni red: 1. Otvorenje skupštine, 2. tajniško, blagajniško i revizijsko izvešće; 3. izbor novog društ. odbora i revizija; 4. izbor delegata za Zvezino zborovanje; 5. event. predavanje; 6. slučajnosti; 7. uterivanje članarine.

Napomene: 1. Slučajne promene koje se tiču ove skupštine priopćice se pravodobno; 2. Bračo, dođite svi! Poznamo se u dušu, pa smo uvereni, da niko od nas izostati ne će. Mi koji smo zadnji ostali na svojoj rodnoj grudi; mi koji smo najdulje izdržali prkoseći svim neprilikama; mi, zadnji i malobrojni, uzmanjati ne ćemo dohrliti na ročište svojih drugova i drugarica nakanom da ovršimo svoju zvaničnu, društvenu, pa i prijateljsku i civilizatornu dužnost. — Odbor.

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo v Gorici 2. t. m. Prisotnih je bilo 60 zborovalcev, kar je vsekakor premalo za tako številno organizacijo. Ni bilo skoraj nikogar s Kanalskega, ker imajo vsak četrtek šolo. Solkansko didaktično okrožje je pa imelo svoj uraden sestanek.

Predsednikovo poročilo je bilo zanimivo. Po izvajanjih tovariša Križmana smo spoznali, komu ni prav, da bi prešli je pred leti priznalo draginjsko doklado. Naročilo se je odboru, da napravi posebno vlogo na kr. šolsko skrbništvo v Trstu, s katero naj se zaprosi izplačilo teh draginjskih doklad, ki so že bile svoječasno oblastveno priznane. Baje je bil denar že nakazan — a uporabili so ga za popraviljanje nekaterih šolskih poslopij?

Tovariš Paljk je ponovno interpeliral: «Kaj je z okrajno učiteljsko knjižnico in z nad 20.000 L plačanimi za njo z našimi lastnimi prispevki?» Predsednik je odgovoril, da se mu je zagotovila ureditev te zadeve ob likvidaciji bivšega okrajnega šolskega sveta. Po daljši živahni diskusiji so se zborovalci izrekli, da se mora ta zadeva takoj urediti po pravičnih določbah po želji učiteljstva iz prejšnje dobe, ki je ta denar plačevalo s svojimi prispevki.

Govorilo se je mnogo o ustanovitvi novih učiteljskih knjižnic za posamezna didaktična okrožja in se tudi soglasno sklenilo, da bo zahtevalo učiteljstvo samostojno upravo vsake knjižnice, ki bi se ustanovila z njegovimi prispevki, ker je edino pravično stališče, da vsakdo samostojno gospodari nad svojimi prihranki. Učiteljstva ne bo nihče vodil z nitko kakor nevednega otroka v prvem razredu ljudske šole.

Odpro se vrata zborovalne dvorane in vstopi naš neumorni blagajnik France Mermolja, podprt z berglami in s palico. Vihar navdušenja je zadrvel, ovacije, vskliki, pozdravi itd. niso hoteli ponehati, dokler ni izpregovoril predsednik, ki je pozdravil našega najpridnejšega stanovskega sotrudnika. Nad pol leta ni bilo našega tovariša k nam radi težke bolezni. Mlačni ali pa celo brezbrizni tovariši, tu se zgledujte, z berglami je prispel do nas tovariš, da vam dokaže ljubezen do organizacije, ki je vzgajala vse naše stanovske delavce in nas že pol sto-

letja dviga na pot požrtvovalnega dela za šolo in stan! Spontana je bila ta ovacija — izraz ljubezni in pobratimstva!

Profesor Lorenzoni je krásno predaval o ujedinjenju Italije in posebno ilustriral književno delovanje zaslužnih literatov, ki so: Vincenzo Gioberti (1801—1852), Massimo D'Azeglio (1798—1866), Cesare Balbo (1798—1853) in Giuseppe Mazzini (1805—1872).

Predsednik se mu je zahvalil in ga prosil, da bi še večkrat prišel med nas s svojim bogatim literarnim znanjem, ker naše društvo hoče s kulturnim in stanovskim delom dokazati ukaželnost in hrepenenje po izobrazbi svojih udov — vsaj oni, ki se udeležujejo društvenega delovanja.

O delu v stanovskih krožkih je zanimivo pripovedoval tovariš Paljk, ki je tudi sijajno orisal dušo učitelja, navdušenega za šolo in stan. V razpravo so posegale mnoge tovarišice in tovariši ter dokazali, da so le idealisti pravi delavci na prosvetnem in izobraževalnem polju.

Predsednik je z veseljem javil zborovalcem, da je že gotovo po ministerskem sklepu zboljšanje plač s prvim aprilom v približno 10% znesku dose-danjih dohodkov. (Danes je izšla «Gazzetta Ufficiale» s kraljevim ukazom-zakonom 31/III 1925. št. 300 in priobčila tozadevne določbe).

Mnogi govorniki so kritizirali penzijske določbe, a predsednik je v svojem optimizmu izrekel prepričanje, da bode v najbližji bodočnosti zboljšane tudi penzije, da ne bodo naši stanovski veterani trpeli pomanjkanja.

Obdelovalo se je na dolgo in široko vštevanje službenih let v zadnji dobi definitivno imenovanih učiteljev in učiteljic. Proučiti bo treba vštevanje službenih let asimiliranege in v tem letu stalno nameščenega učiteljstva.

S hrepenenjem po pravicah, zajamčenih v zborovalnem zakonu, smo se razšli (Črnič), da se zopet sestanemo pri zborovanju 7. majnika t. l.

SAMOIZOBRAŽEVALNI TEČAJ 1925.

Učiteljstvo, ki se namerava udeležiti letošnjega tečaja, naj sporoči to do 31. maja društvenim predsedstvom.

Kdor se v tem času ne prihlasi, se mu ne plača ne voznina ne prenočiščina.

Na tečaju se bo obravnavala snov, ki je bila določena za delo krožkov v tekočem letu. Predavanja in diskusije bodo imele namen poglobiti in razširiti vso snov ter pripraviti za nadaljno samoizobraževalno delo.

Udeleženci bodo obvezani redno prisostvovati tekom tečaja.

Vodstvo.

SAMOIZOBRAŽEVALNI KROŽKI

se pozivajo, naj za svoje sestanke vprašajo — predno si iščejo drugod prostora — didaktične ravnatelje dovoljenja, da smejo obravnavati v šoli, kamor spada delo za povzdigo izobrazbe našega stanu. To pravico, ki bi bila v drugih časih umevna sama ob sebi, bomo dosegli le z vztrajnim zahtevanjem.

POČITNIŠKA BIVALIŠČA.

Med učiteljstvom se je sprožila misel, naj bi se za počitnice zamenjala med nami bivališča na ta način, da bi si za gotov čas medsebojno prepustili stanovanja. Kdo bi morda hotel k morju, iz mesta na deželo ali obratno. Ker bi se ta poskus lahko napravil, naj se do konca maja javi Zvezinemu tajniku, kdor bi želel o vel. počitnicah spremeniti na ta način bivališče. Sporočiti je seveda tudi pogoje, ponudbe ali želje.

Razno

Povrnitev selitvenih stroškov

Učitelji, ki so premeščeni na lastno prošnjo, nimajo pravice do povrnitve selitvenih stroškov, pač pa uživajo to pravico učitelji, ki so premeščeni vsled uradnih razlogov, po sledeči meri:

1) 30 L dnevno za več časa trajajočo vožnjo. Če vožnja ne traja več kakor 1 dan, se izplača le $\frac{2}{3}$ dnevnic (20 L). Ako premeščenje zadeva druž. očeta (učitelja ali učiteljico z možem, ki ga vzdržuje, ali vdovo z otroci) ima prizadeti pravico do dnevnic 18 L za vsakega člana ne všteti lastne. Ta dnevnic se skreči na $\frac{2}{3}$ (12 L), ako se vožnja izvrši v 1 dnevno.

Za izplačilo odškodnine se smatrajo člani rodbine: žena, otroci in pastorki pred dopolnjenimi 25 leti, neomožene hčere in pastorki, starši, mladoletni bratje, neoženjene sestre, pastorki in sestre, ki so ostale vdove, ako živijo skupno v rodbini s premeščenim ki jih vzdržuje. Služinčad se tudi šteje.

2) Izplačilo voznih stroškov za III. razred po VIII. diferencijalni tarifi na železnicah, ali za I. razred na parnikih za vsakega družinskega člana, izvzemši služinčad, ki se ji izplača voznina v III. oziroma II. razredu.

3) Povrnitev dveh desetlin od vsote voznih stroškov po železnici ali tramvaju.

4) Izplačilo L 0.75 kilometrine vsakemu družinskemu članu za navadno potovanje.

5) Povrnitev stroškov za prtljago na podlagi 1 q za vsakega družinskega člana, všteti dr. očeta.

6) Izplačilo prevoznine povišanja do 40 q na železnicah (a piccola velocità) ali na parnikih.

7) Izplačilo za navaden prevoz blaga v znesku L 0.90 na km za 100 kg ali odlomek od 100 kg.

8) Izplačilo L 12.60 za vsake 100 kg ali odlomek blaga, pakovanega na domu in odpremljenega na nov službeni kraj.

Po «Scuola moderna ital.»

Preganjanje učiteljstva. Na notico, priobčeno pod tem naslovom v zadnji številki našega lista, sporoča g. poslanec Wilfan v pismu od 3. t. m., da je bil v proračunski debati prosvetnega ministrstva (17., 18. in 19. decembra 1924) priglasen kot govornik. Priglasil se je bil 5. decembra. Vendar se radi težke bolezni, ki ga je tedaj napadla, ni mogel udeležiti proračunske razprave. Od bolezni si še ni toliko opomogel, da bi se udeležil razprave istega ministrstva v dneh 17.—19. marca t. l., ker mora žal še vedno dvakrat na teden k zdravniku. Ni torej res, da se nihče ni spomnil učiteljstva, kakor je trdil Uč. list, zato naj se popravi storjena mu krivica.

Upamo, da je krivica, storjena g. posl. Wilfanu, popravljena že s priobčenjem tega pojasnila. Dostavljamo le, da smo po razpravi proračuna učnega ministrstva za l. 1924/25 omenili, navajajoč govor g. posl. Besednjaka o našem šolskem vprašanju, da se o preganjanju učiteljstva v zbornici ni spregovorilo. «Goriška straža» je tedaj odgovorila, da je to poglavje zase, ki bo še prišlo na vrsto.

Do danes žalibog ni prišlo na vrsto. Učiteljstvo se sicer prav nič ne zanaša na zbornico, vidi pa, da se preganjanju učiteljstva ne pripisuje velika važnost, vsaj taka ne, kakor jo časniki brez prestanka poudarjajo. Res je, da so v jeseni pognali 17 naših učiteljev (ic) iz službe, res je, da se učiteljstvo tepe s preiskavami, z discipliniranjem, suspendiranjem itd., res je, da se zasledujejo njegove organizacije in da nam vsak čas prinaša novih Jobovih sporočil.

stva, ki ga hoče ital. meščanstvo odstraniti in nadomestiti s svojim. To dejstvo vsa naša javnost premočno upošteva, in težko občutimo, če se od nobene strani ne dvigne roka v našo obrambo.

Povišanje učiteljskih plač. S 1. aprilom t. l. se izboljšajo plače učiteljem po sledečem merilu:

L 500 — provizoričnim učiteljem.

L 1000 — učiteljem, ki dobivajo letne plače 5000 L (+ 400 S. A.) do 7000 L (+ 400 S. A.)

L 1200 učiteljem, ki dobivajo letne plače 7000 L (+ 500 S. A.) do 9.500 L (+ 500 S. A.)

Izplačevanje naklad za poučevanje v oddelkih v š. l. 1923/24.

Učitelji, ki imajo še dobiti naklade za poučevanje o oddelkih za š. l. 1923/24, naj se obrnejo do didaktičnih ravnateljev, ki so obvezani po okrožnici kr. proveditorata v Trstu 25 dne 2/3-1925 (Glej zadnjo štev. Scuola al Confine), da ugotovijo neizplačane zneske in poročajo na pristojno mesto.

Krožki pevske zbornice se opozarjajo, da je v nedeljo 26. t. m. pevska vaja v sedežih pevskega okrožja.

V znanje.

Imenike članstva so doslej poslala le nekatera društva. Društva, ki do 28. t. m. ne predložijo potrebnih imenikov, ne dobe v redu «Učiteljskega lista» št. 9 (1. maja t. l.). — Uprava.

Poslovitev. Vsled odhoda v SHS pošiljata najiskrenejšje pozdrave vsem zavrednim kolegom in kolegijam ter želita obilo sreče — Ernesta in Josip Zajec, učitelj v Sovodnjah pri Gorici.

Književnost in umetnost

«Svetlost.» U Beogradu je začel izlaziti dvaput sedmično učiteljski politički list «Svetlost», što ga uredjaju dva penzionisana učitelja radikala.

«Osnovna nastava». Ministarstvo Prosvete počelo je izdavati službeni šolski časopis «Osnovna nastava», što će ga primati obavezno sve narodne škole; čime se je vrlo udovoljilo jugosl. učiteljstvu.

Minist. Prosvete izdaće prigodom 1000-godišnjice Hrvatskog Kraljestva «Istoriju Hrvatske za vreme narodnih kraljeva» od prof. Ferda Šišića u tri sveske. —

«Predavanja za narod». U Novom Sadu počeo je izlaziti časopis «Predavanja za narod», a tretirati će sva važna savremena pitanja iz privrede, društvenog života, povesti, književnosti i. t. d., što će sve dobro doći priredjivačima tečajeva i predavateljima.

Početkom ov. god. izašao je prvi broj «Radne škole», koja će propagirati učni šolski rad i ideju radne škole po Kerschenshteineru: List izlazi v Aleksincu u pretplati od 50 D. —

U Beogradu izlazi «Pedagoška knjižnica», koja je sada izdala svoju 23. svesku pod naslovom: O primenjenoj psihologiji s naročitim obzirom na darovitost i na izbor poziva.

Izašla je nedavno «Narodna enciklopedija», (Zagreb) u kojoj suradaju jugosl. najbolji učenjaci čitave države. Enciklopedija-eksikon će biti verna slika naše opće kulture; književnosti, škole i svijeta ostalih grana nauke, umetnosti, politike, privrede i. t. d. Izaći će ćirilicom i latinicom u 16 svezaka sa cenom 40 din. —

U Vrhu izašla je prva knjiga «Biblioteke moderne pedagogike» pod naslovom: Eksperimentalna pedagogika — s naročitim obzirom na vaspitanje delom.